

Donner

Minister **Ter Horst**: Uiteraard is het van belang om degenen die sollicitatiecommissies bevolken, erop te wijzen dat zij niet mogen discrimineren. Het wordt echter een schijndiscussie. Wij gaan er natuurlijk van uit dat ambtenaren of mensen in het bedrijfsleven niet discrimineren. Hoe is het dan toch mogelijk dat vanuit allochtone groep vaak wordt gezegd en ook aangetoond dat er wel degelijk op naam wordt gediscrimineerd? Of wij erkennen dat dat in Nederland gebeurt en wij zoeken naar de goede instrumenten – wij zijn het op dat punt met elkaar eens dat dat zou moeten – of wij ontkennen het, maar dan is het ook niet nodig om die maatregel te nemen. Ik kies voornamelijk voor de eerste lijn.

Vragen van het lid Zijlstra aan de staatssecretaris van Justitie over **het oncontroleerbare karakter dat de generaalpardonregeling nu reeds lijkt aan te nemen**.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter. De staatssecretaris eindigde haar bijdrage aan het debat over de generaalpardonregeling met de woorden dat het een generaal maar niet een grenzeloos pardon zou worden. Die woorden kunnen wij langzamerhand in twijfel trekken. Wie de afgelopen dagen de berichtgeving in kranten en andere media heeft gezien, slaat de angst om het hart. Ten aanzien van aantallen en kosten lijkt deze pardonregeling wel degelijk grenzeloos te zijn.

Wat betreft de aantallen het volgende. Na de stemming over de pardonregeling lijken de asielzoekers uit alle hoeken en gaten te voorschijn te komen. Diverse media hebben hierover bericht. Den Bosch meldt een verdrievoudiging. Er is sprake van verdubbelingen in Friesland, van een dubbele bezetting van de opvang in Utrecht en van 30% meer in Groningen. De lijst wordt elke dag langer. De staatssecretaris heeft bij de behandeling van de generaalpardonregeling gesteld dat het aantal van 25.000 tot 30.000 een hoge schatting was. De praktijk lijkt haar nu al in te halen.

De verwachtingen liegen er niet om. Er zijn juridische processen opgestart, bijvoorbeeld door Defence for Children. Asieladvocaten kondigen massaal processen aan. Nieuwe acties, zoals 2600 gezichten, zijn al op touw gezet. Ik herhaal mijn eigen woorden die ik tijdens het debat heb gesproken nog maar eens: "Houdt het dan nooit op?" Kan de staatssecretaris verduidelijken of de recente berichtgeving inderdaad betekent dat veel meer dan 25.000 à 30.000 mensen onder de generaalpardonregeling zullen vallen? Hoe gaat zij greep houden op de aantallen?

Dan de kosten. Nog steeds ontbreekt enige raming van de precieze kosten van het generaal pardon van het kabinet. Signalen uit het land geven wel een beeld. Dat is een zorgwekkend beeld. In Utrecht schijnt het nu reeds duidelijk te zijn dat het beschikbare leefgeld veel te weinig is. Er moet worden geloot om het leefgeld voor vluchtelingen. Is dit wat de staatssecretaris bedoelt met de zekerheid die zij aan uitgeprocedeerde asielzoekers wil geven? Waarom zitten er zo veel verschillen tussen de leefgelden? Kan de staatssecretaris nu eindelijk een uitwerking overleggen van de financiële gevolgen van het generaal pardon? Kan zij daarbij aangeven wat deze

betekent voor het Rijk, voor de gemeenten, maar ook zaken als de huisvesting?

Staatssecretaris **Albayrak**: Voorzitter. Een aantal van deze krantenberichten heb ik bij mij gestoken om eens te zien welk beeld er nu echt uit naar voren komt. Ik lees er een paar voor. "Pardon lokt illegalen uit onderduik" en "Na jaren uit onderduik vanwege pardon", dat duidt op de oud-illegalen die naar boven komen, net als "Oud-asielzoekers duiken op uit illegaliteit". En dan slaat de heer Zijlstra de angst om het hart? Vanwege deze koppen? Ik denk dat dit juist de bedoeling was. Wij hebben urenlang het debat gevoerd. Daarin heb ik precies verteld wie onder het zogenaamde generaal pardon zullen gaan vallen. De criteria zijn bekend. De omliningsen zijn bekend. Daarmee is vooral ook heel duidelijk geworden wie er niet onder zullen gaan vallen.

Van degenen die er wel onder zullen gaan vallen heb ik een deel onder eigen beheer in de kaartenbakken. Ik kan het project Terugkeer overzien. Daarnaast is er een groep die de laatste jaren met onbekende bestemming is vertrokken. Daar heb ik enig beeld van, omdat ik ongeveer weet wie er onder de oude Vreemdelingenwet allemaal uitgeproduceerd zijn geraakt. Voor een deel weten wij waar die mensen zijn. Door sommige gemeenten zijn zij opgevangen in de noodopvang, waarover wij ook lang hebben gepraat. Voor een ander deel weten wij het gewoon niet. Dat zijn de illegalen die zich nu bij de gemeenten melden met het verzoek om een verklaring te krijgen. Als wordt bewezen dat zij het hele jaar 2006 in Nederland hebben gewoond, mogen de burgemeesters een dergelijke verklaring afgeven.

Er zullen ook illegalen zijn die helemaal nergens recht op hebben en die duidelijk niet voldoen aan de criteria van deze pardonregeling. Ik vind het niet erg dat deze mensen zich melden. Laat ze maar naar voren komen. Dat zijn al die illegalen waarvan wij nooit hebben geweten wie het zijn, waar zij zitten en onder welke omstandigheden zij verkeren. Als zij zich bij de burgemeesters melden, zullen zij op zijn minst hun adres moeten laten weten. Ik heb de Kamer tijdens het debat gezegd wat ik ga doen met de mensen waarvan wij vervolgens vaststellen dat zij niet onder de pardonregeling vallen. Deze mensen gaan direct richting de Dienst Terugkeer & Vertrek.

Ik schrik dus helemaal niet van deze koppen. Sterker nog: het was de bedoeling dat het op deze manier zou werken. Ik zeg nogmaals dat het totaal niet oncontroleerbaar is. Het pardon is bekend. De criteria zijn bekend. Dat zijn harde criteria. Zij kunnen goed worden gecontroleerd. Het is bekend wie er onder zullen vallen. Tegen alle betrokkenen, zoals Vluchtelingenwerk en de asieladvocaten, heb ik gezegd dat het hun verantwoordelijkheid is om niet te proberen iedereen die evident kansloos is onder deze regeling te brengen. Dat zou een enorme vertraging betekenen voor de mensen die wel recht hebben op een verblijfsvergunning.

Het is echt een kwestie van dagen voordat het eerste pasje uitgereikt zal worden, dus laat mij dit moment vooral ook gebruiken om goed nieuws te brengen. Ik kan ook melden dat er inmiddels zo'n 500 brieven zijn verstuurd aan mensen die bij ons bekend waren, met een uitnodiging om zo'n pasje te komen ophalen. Het gaat dus heel snel.

Albayrak

Nu kunnen wij in de komende tijd dit soort krantenberichten gebruiken om de Kamer en de staatssecretaris steeds in dit huis met elkaar van gedachten te laten wisselen. Ik zal hier ook altijd toe bereid zijn, want het geeft mij de kans om te melden wat de stand van zaken is. Maar zijn er onverwachte ontwikkelingen? Nee. Zijn er onbeheersbare ontwikkelingen? Nee. Hoe weet ik dit? Ik heb er zelf alle belang bij om de ontwikkelingen te monitoren, dus dat doe ik ook. Dat heb ik de Kamer toegezegd en daar gaan wij van tijd tot tijd over praten. En naar aanleiding van de krantenberichten heb ik navraag gedaan bij de VNG, bij VluchtelingenWerk Nederland en bij de LOGO-gemeenten. Deze drie organisaties zeggen dat er op geen enkele manier ontwikkelingen gaande zijn die niet verwacht waren.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter, de staatssecretaris geeft aan dat de ontwikkelingen niet onverwacht en niet onbeheersbaar zijn. Volgens berichten in bijvoorbeeld de Haarlemmer Courant, het Nederlands Dagblad en de Volkskrant nemen de aantallen enorm toe; die berichten zijn dan kennelijk onjuist. Dat is wel vreemd, want in de Utrechtse editie van het Algemeen Dagblad wordt een situatie beschreven waarin vluchtelingenorganisaties de gemeente adviseren bij het toekennen van een burgemeestersverklaring. Deze zelfde organisaties worden door de gemeente gesubsidieerd, dus hoe moet een burgemeester over zo'n advies oordelen? Door deze organisaties subsidie te geven geef je eigenlijk aan dat ze zeer betrouwbaar zijn, dus hoe kun je dan een advies van zo'n organisatie niet opvolgen? Je moet ook in de gaten houden dat een van deze organisaties ook strijdt voor de toelating van twee illegalen, die dus sowieso niet aan de criteria voldoen. Zij strijdt ook voor het toelaten van studenten die lange tijd in Nederland verblijven. Het is dus een organisatie die al aangeeft dat zij de groep breder wil maken dan volgens de regeling. Dit is het ultieme bewijs dat er wel degelijk een gevaar is dat de groep van deze regeling veel groter zal uitvallen. Wij zullen de staatssecretaris op dit gevaar blijven wijzen, ook al ontkent zij tot op heden dat dit gevaar bestaat.

Staatssecretaris **Albayrak**: Tot op heden? Het debat over de pardonregeling is een paar weken geleden geweest en wij staan nu te praten over de effecten ervan, die volgens u al duidelijk zouden zijn. Ik denk dat ik nu voldoende aangetoond heb dat de onderbouwing van het beeld van een oncontroleerbare, onbeheersbare situatie dat u oproept, gewoon niet klopt. En dat zeg ik niet als enige, ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, die de ontwikkelingen goed in de gaten houdt, geeft dit aan.

U zegt dat het aantal in Den Bosch verdriedubbeld is. Wel, laten wij de aantallen eens bekijken. Er werden wat meer dan 100 mensen verwacht, maar het blijken er 300 te zijn. Dat is voor een grote gemeente als Den Bosch geen aantal waarvan ik schrik. Ik heb ook bekeken wat de achtergrond hiervan is; het blijkt dat mensen in enkele gemeenten rondom Den Bosch de organisatie van die gemeente gebruiken voor een aanvraag, omdat de procedure daar blijkbaar sneller gaat. Het is dus heel goed te verklaren en bovendien schrik ik niet van dit aantal in zo'n gemeente, want dit strookt nog steeds met mijn verwachting dat het aantal mensen om wie het gaat, uiteindelijk 25.000 tot 30.000 zal bedragen. Die mensen komen ergens vandaan. En als ik lees dat men

in Amsterdam verwacht dat zo'n 2000 mensen via deze gemeente een aanvraag zullen willen indienen, dan vind ik ook dat niet vreemd, gelet op het te verwachten totaal van 30.000. Ik snap wel dat u nog eens probeert te bewijzen dat het doemscenario dat u al een keer heeft geschetst, werkelijkheid zal worden, maar u heeft daar echt bizar weinig materiaal voor.

De heer **Fritsma** (PVV): Die verschrikkelijke pardonregeling heeft natuurlijk duizend en één nadelen. Hoe denkt de staatssecretaris het vertrekbeleid weer op poten te krijgen? Er is nu natuurlijk geen illegaal of asielzoeker meer die vrijwillig uit Nederland vertrekt, omdat weer eens bewezen is dat hier blijven loont.

Verder zullen heel veel illegalen en asielzoekers een burgemeester vragen om een verklaring af te geven waaruit blijkt dat zij steeds in Nederland zijn gebleven. Hoe controleert u dat de verklaring van die burgemeester deugt? Een beetje linkse burgemeester kan natuurlijk met verklaringen gaan strooien als waren zij pepernoten. Dus nogmaals: wie controleert dat en hoe gebeurt dat?

Staatssecretaris **Albayrak**: Voorzitter. Het antwoord op die laatste vraag heb ik in het debat uitgebreid gegeven. Dat weet de heer Fritsma, maar hij neemt het moment waar om zijn eigen, intrinsieke weerstand tegen deze regeling kenbaar te maken. Dat is zijn goede recht.

Zijn er geen linkse gemeenten die van deze regeling massaal misbruik maken? Ik hoor ook mensen vragen: zijn er geen rechtse gemeenten die weigeren verklaringen af te geven aan mensen die daar recht op hebben? Maar zo kan ik natuurlijk niet werken. Ik heb gezegd: ik vertrouw de VNG, ik vertrouw de gemeenten en ik vertrouw de burgemeesters. Zij vormen een onderdeel van onze democratie en nemen op lokaal niveau beslissingen. Ik vertrouw dat zij met deze regeling prudent omgaan. Ik meld nog dat ik van plan ben om de Kamer vandaag een brief te sturen, een brief waar de Kamer niet om heeft gevraagd. Die brief is een afschrift van de brief die de VNG en ik met een groot aantal bijlagen naar de gemeenten hebben gestuurd. Zij bevat de hele regeling en de uitvoering ervan. Ik geef erin aan wat de functie van de IND is en hoe wij met de Dienst Terugkeer & Vertrek de terugkeer ter hand gaan nemen. Daarover ging de eerste vraag van de heer Fritsma. Naar aanleiding daarvan meld ik het volgende.

Een reden waarom mensen niet meewerkten aan hun terugkeer was dat zij wisten dat er een pardonregeling kwam, terwijl de criteria niet duidelijk waren. Die criteria zijn nu wel duidelijk. Dus de mensen die denken van de regeling gebruik te kunnen maken, gaan daarop een beroep doen. Voor alle anderen geldt dat het vertrek door mij met de IOM en via de ambassades wordt geregeld. Dat is een parallelproces. Het een wacht dus niet op het ander. Ik kan u verzekeren dat daarin de komende tijd ook veel energie wordt gestoken. Uit de brief die ik de Kamer vanmiddag zal sturen, blijkt dat ik de burgemeesters vraag om mij lijsten te geven van mensen die zich wel hebben aangemeld, maar voor wie geen verklaring is afgegeven. Dat zijn onder anderen de illegalen van de heer Zijlstra. Ik wil graag weten wie die illegalen zijn en waar zij zitten.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Deze staatssecretaris is aan de eerste wens van de Kamer in haar nieuwe samenstelling, de wens om tot een pardonregeling te

Albayrak

komen, voortvarend tegemoetgekomen. Vandaag blijkt dat zij twee weken nadat zij met de uitvoering is begonnen, nog niet tegen verrassingen aanloopt. Dat doet mij deugd. Zij gaat goed door. De VVD en de PVV waren destijds verbaasd omdat de illegalen onzichtbaar waren. Zij zijn nu verbaasd omdat zij zichtbaar zijn. Ik ben blij met een staatssecretaris die de kwestie realistisch behandelt. Ik heb nog wel een vraag.

Zojuist werd door de heer Zijlstra het probleem van de leefgelden genoemd. Kan de staatssecretaris garanderen dat een tekort aan leefgelden niet zorgt voor een probleem bij de uitvoering van de regeling? Met andere woorden: blijft zij met de gemeenten in gesprek om ervoor te zorgen dat mensen zich melden? Een eventueel tekort aan leefgelden mag er namelijk niet toe leiden dat mensen zich niet melden.

Staatssecretaris **Albayrak**: Het antwoord op de laatste vraag is uitdrukkelijk: ja. Ik ben op vele manieren over vele onderwerpen in gesprek met de gemeenten. Dat zult u in de brief die u vanmiddag krijgt uitgebreid kunnen lezen. Die gesprekken gaan over mogelijke problemen die gaandeweg kunnen ontstaan. In dit verband denk ik ook aan de vraag hoe het zit met de medewerking aan terugkeer. Ik heb de gemeenten namelijk nodig als mensen uit hun huis moeten worden gehaald om ze naar het vliegveld te brengen. Het kan voorkomen dat de politie bijstand moet verlenen. Ook over dergelijke aspecten voeren wij overleg. Mocht er een probleem zijn met de leefgelden, dan krijg ik dat via hetzelfde kanaal te horen. Ik kan u namelijk verzekeren dat de verhoudingen goed zijn; de gesprekken met de gemeenten verlopen goed. Wij hebben overlegstructuren met gemeenten waarbij over dit soort onderwerpen wordt gesproken. U krijgt een uitgebreide brief en daarin staan niet alleen de antwoorden op deze vragen, maar ook de antwoorden op vragen die u wellicht zult hebben.

Mevrouw **Schippers** (VVD): Voorzitter. Ik verbaas mij echt over de antwoorden van de staatssecretaris. Zij heeft ingeschat hoeveel asielzoekers via deze regeling Nederlander zouden kunnen worden. Nu blijkt dat alleen al in Den Bosch dat aantal drie keer zo hoog te zijn. Wat zegt dat dan over het totale aantal? Hoeveel zal dat verschillen van het aantal waarvan de staatssecretaris uitgaat? Het verbaast mij echt dat zij dan niet schrikt.

Staatssecretaris **Albayrak**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Schippers voor het feit dat zij mij nog een keer de gelegenheid biedt om antwoord op deze vraag te geven. Dat piekje in Den Bosch wordt veroorzaakt door de komst van een aantal asielzoekers. Die asielzoekers melden zich daar, terwijl zij dat ook in hun eigen gemeente in de regio Den Bosch hadden kunnen doen. Dit is uitgezocht. Nogmaals, het aantal van 300 in een grote stad als Den Bosch op een totaal aantal van 25.000 tot 30.000 is voor mij niet een aantal om van in paniek te raken; echt niet.

De heer **De Wit** (SP): De staatssecretaris zou ook het voorbeeld van Friesland kunnen noemen. Die provincie steekt er wat betreft asielzoekers die in en buiten de opvang verblijven met kop en schouders bovenuit.

De staatssecretaris zegt de Kamer een brief toe. Een duidelijk probleem is echter dat er mensen zijn die willen

studeren en die hun pasje misschien pas na september of in de loop van dit jaar krijgen. Is het mogelijk dat mensen zich al aanmelden voor studie en financiering? Zal zij in de brief ook aan dat probleem aandacht besteden?

Staatssecretaris **Albayrak**: Ik heb mijn gedachten inderdaad laten gaan over die problematiek. Ik kan echter op geen enkele manier op de vergunningverlening vooruitlopen. Eerst moeten mensen te horen krijgen dat zij in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning. Pas daarna kunnen zij gebruikmaken van al hun rechten, waaronder studiefinanciering, en moeten zij voldoen aan de opgelegde plichten. Ik zie het belang voor die mensen wel, maar ik kan in mijn processen geen rekening houden met dit soort groepen door voorrang te geven. Dat zou immers impliceren dat ik ervan uitga dat die mensen een verblijfsvergunning krijgen. Individueel zal dat besluit dus moeten worden genomen, voordat de gevolgen intreden.

Vragen van het lid Duyvendak aan de minister van Verkeer en Waterstaat en de staatssecretaris van Financiën over **de uitspraak van de heer Nouwen (voorzitter van het door het kabinet ingestelde Nationaal Platform Anders Betalen voor Mobiliteit) dat er technische redenen zijn om de kilometerheffing in te voeren in deze kabinetsperiode en dat het feit dat het kabinet het op de langere baan schuift, getuigt van gebrek aan politieke moed.**

□

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter. Wij merken nagenoeg iedere dag dat de files op onze snelwegen en bij de steden langer worden, dat de bereikbaarheid minder wordt en dat het verkeer in Nederland in een hoog tempo vastloopt. De klimaatverandering is steeds beter waarneembaar. De noodzaak is dus ook groter om maatregelen te nemen met als doel die klimaatcrisis te keren. Schoner en zuiniger autoverkeer is daarvoor broodnodig. Voor het aanpakken van de bereikbaarheidsproblemen en de klimaatcrisis kan de kilometerheffing een belangrijk middel zijn. Vanwege beide problemen is de urgentie groot om de kilometerheffing in te voeren. Het regeerakkoord leek op dat terrein de grote doorbraak: in deze kabinetsperiode zou de kilometerheffing worden ingevoerd. Het kabinet is echter al binnen 100dagen terug in het hok. In het beleidsplan staat dat het systeem van kilometerheffing niet in deze kabinetsperiode zal worden ingevoerd.

De heer Nouwen is de geestelijk vader van het plan voor het invoeren van de kilometerheffing. Ook heeft hij de maatschappelijke coalitie gesmeed die de invoering van de kilometerheffing steunt. De heer Nouwen heeft vorige week gezegd dat de opstelling van het kabinet van weinig moed getuigt. Hij heeft ook gezegd dat hij de vrees van het kabinet dat het allemaal mis gaat, onterecht vindt. "Er staat een uniek bedrijfsleven klaar om de kilometerheffing te 'bouwen'". Naar aanleiding van de uitspraken van de heer Nouwen en de positie van het kabinet stel ik drie vragen.

Waarom heeft minister Eurlings het goede plan zo gemakkelijk losgelaten, nu het bedrijfsleven staat te trappelen om aan het werk te gaan? Waarom kiest hij